

NAXÇIVAN PEŞƏ TƏHSİLİ YENİ İNKİŞAF MƏRHƏLƏSİNDƏ

Seymur Xudanov,

Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyinin

Orta ixtisas təhsili müəssisələri və peşə məktəbləri ilə iş şöbəsinin müdiri

E-mail: seymurxudanov.tehsilnaz@mail.ru

Müasir qloballaşma əsrində hər bir dövlətin, xalqın gələcək taleyi onun malik olduğu elmi-intellektual və mənəvi potensialından, yüksək səviyyəli mütəxəssis hazırlamaq bacarığından çox asılıdır. Bu potensial isə, məhz təhsil sahəsində, xüsusən də ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində yaradılır. Məlumdur ki, milli təhsilimizin, o cümlədən, texniki-peşə təhsilinin inkişafı ulu öndər Heydər Əliyevin adı və fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Xüsusilə Ulu Öndər respublikamıza rəhbərlik etdiyi ilk dövrlərdə texniki-peşə təhsili sistemi sürətlə inkişaf etməyə başlayıb. Həmin dövrdə elmi-texniki tərəqqinin uğurlu nəticəsi olan fabrik və zavodların fəaliyyəti müxtəlif peşə ixtisaslarına malik böyük potensiala ehtiyac yaradırdı. Məhz ona görə də ümummilli lider peşə təhsilinin inkişafını çox əhəmiyyətli hesab edərək, hələ o dövrdə hər hansı bir iri müəssisənin istifadəyə verilməsindən əvvəl həmin müəssisə üçün ixtisaslı işçi qüvvəsi hazırlaya bilən texniki-peşə məktəbinin yaradılmasını həyata keçirirdi.

Ümummilli liderin layiqli davamçısı, ölkə prezidenti İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində ölkədə iqtisadiyyatın inkişafının dinamikliyi daha da artmaqdadır. Azərbaycanın iqtisadi potensialının sürətli yüksəlişi, bazaryönümlü islahatların dərinləşməsi və regionların inkişafındakı müsbət dəyişikliklər, bütövlükdə ölkə iqtisadiyyatında müşahidə olunan müasir meyillər texniki-peşə təhsili sistemi qarşısında yeni tələblər qoyur. Hazırda əmək bazarında

rəqabətə davamlı yüksək ixtisaslı kadrlara yaranan və gündən-günə artan tələbatı ödəmək qabiliyyəti, yeni tip təhsil komplekslərinin yaradılması ən vacib məsələ kimi ön plana çəkilir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadiyyatı da ildən-ilə güclənir, yeni-yeni müəssisələr, zavod və fabriklər yaranır, turizm sahəsi genişlənir, kənd təsərrüfatı, tikinti sektoru sürətlə inkişaf edir. Bütün bunlar isə ixtisaslı fəhlə kadrların hazırlanmasına diqqəti artırmağı tələb edir. Müstəqillik illərində muxtar respublikamızda ilk peşə-ixtisas təhsili sahəsində mühüm nailiyyətlər qazanılmışdır. 1879-cu ildə “xarratlıq” və “çilingər” ixtisasları üzrə sənətkarlar hazırlayan peşə məktəbləri fəaliyyət göstərmiş, 1980-ci ildə 8 peşə məktəbində 9800-dək ixtisaslı fəhlə kadr hazırlanmışdır. Naxçıvanda ötən əsrin 80-90-cı illərində baş verən hadisələr nəticəsində peşə məktəblərinin fəaliyyəti zəif-

lənmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbovun Sərəncamı ilə yeni peşə təhsili müəssisələrinin yaradılması, “2014-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı” və “2016-2020-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi muxtar respublikamızda peşə təhsilinin inkişafına güclü stimül vermişdir.

təlim-tədris proseslərinin təşkili, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması müasir tələblər baxımından yenidən qurulmuşdur. Qeyd olunan inkişaf nəinki muxtar respublikamızda, hətta Azərbaycanın bütün regionlarında yüksək səviyyədə inkişaf etdirilir və dünya ölkələrinin bu sahədəki təcrübəsi də nəzərə alınaraq təcrübə mübadiləsinə üstünlük verilir.

2018-ci ilin may ayında Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilən “Azərbaycanda peşə təhsili və təliminin (PTT) inkişafına Avropa

Muxtar respublikamızın gələcəyi üçün çox əhəmiyyətli olan bu sahəni Avropa standartları səviyyəsinə yüksəltmək, onun beynəlxalq təhsil sisteminə geniş inteqrasiyasına nail olmaq, iqtisadiyyatımızın müxtəlif sahələri üçün peşəkar mütəxəssislər ordusunun yaradılması, milli-mənəvi dəyərlərə həssas münasibət muxtar respublika rəhbərinin çoxşaxəli fəaliyyətinin əsas istiqamətini təşkil edib. İlk peşə-ixtisas təhsilinin əsas məqsədi geniş dünyagörüşünə malik, təşəbbüsləri, yenilikləri qiymətləndirməyi bacaran, nəzəri biliklərə yiyələnən, müasir təfəkkürlü və rəqabətqabiliyyətli mütəxəssis-kadrlar hazırlamaqdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında da sosial-iqtisadi infrastrukturun qurulmasında müstəsna əhəmiyyət kəsb edən peşə təhsili sistemində şəbəkənin optimallaşdırılması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilmiş, bu müəssisələrin bina şəraiti, maddi-texniki və tədris bazası, onların idarəetmə strukturu, təhsilin məzmunu və

İttifaqının dəstəyi” layihəsi çərçivəsində Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyinin və Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Naxçıvan şəhərində yerləşən “Təbriz” meh-manxanasında “Peşə təhsili və təlimi, bacarıqların gələcək inkişafı və iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətinin gücləndirilməsinə dair təcrübə mübadiləsi” adlı seminarın təşkil olunması muxtar respublikada bu sahənin daha da inkişafına öz müsbət təsirini göstərəcəkdir.

Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin Rəhbəri Kestutis Jankauskas həmin tədbirdə iştirak edərək, Naxçıvanda yüksək qonaqpərvərliklə qarşılandığını üçün minnətdarlığını bildirmiş və rəhbərlik etdiyi nümayəndəliyin fəaliyyət istiqamətlərindən bəhs edərək bildirmişdir ki, Avropa İttifaqı Azərbaycanda peşə təhsili və təlimi sahəsində davam edən islahatları dəstəkləyir. Bu dəstəyin Naxçıvan Muxtar

Respublikasına da faydalı təsirlərini nəzərə alaraq, reallaşan seminar Avropa İttifaqının peşə təhsili və təlimi sahəsində ən nümunəvi təcrübələrini paylaşmaq və Azərbaycanda peşə təhsili sahəsində, həmçinin Agentliyin hazırda davam edən və gələcəkdə planlaşdırılan tədbirlərini təqdim etmək, Naxçıvan Muxtar Respublikasında peşə təhsili və təlimi sistemində mövcud praktika və qarşıda duran məsələlərlə tanış olmaq məqsədi daşıyır.

Bu gün regionda peşə təhsilinin inkişafına yönəldilən dövlət qayğısı və muxtar respublika rəhbərinin bu sahəyə olan böyük diqqəti sayəsində gündən-günə yeniləşən Naxçıvan özünün hazırkı sürətli inkişafı dövründə ötən hər ili sosial-iqtisadi həyatda əldə olunan mühüm nailiyyətlərlə başa vurur. Bu illərdə uğurla həyata keçirilən dövlət proqramları əsasında muxtar respublikanın sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasına uyğun olaraq bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilib, təhsilin bütün pillələri kimi, peşə təhsilinin inkişafı da diqqətdə saxlanılıb. Peşə təhsili müəssisələrində tədris prosesi Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş tədris planları əsasında həyata keçirilir və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş dərsliklərdən istifadə olunur, elektron tədris vasitələrindən istifadəyə daha çox üstünlük verilir. Tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və mütəxəssislərə lazımi metodiki köməkliyin edilməsi məqsədi ilə nümunəvi dərslərin təşkili diqqətdə saxlanılır. Müdavimlərin nəzəri biliklərlə yanaşı, istehsalat bacarıqlarının formalaşdırılması üçün praktiki dərslər emalatxanalarda keçirilir. Muxtar Respublikada fəaliyyət göstərən peşə təhsili müəssisələrində təhsilə alan müdavimlərin nəzəri biliklərinin praktiki bacarıqları ilə əlaqəli şəkildə inkişaf etdirilməsi məqsədilə hər bir ixtisasa uyğun gələn istehsalat sahəsi ilə təhsil müəssisələri arasında müqavilələr bağlanılır. Həmin müqavilələrə uyğun olaraq müdavimlər istehsalat təlimi ustalarının nəzarəti altında ixtisaslarına uyğun sahə üzrə istehsalat təcrübəsi keçirlər. Nəzəri biliklərin praktikada möhkəmləndirilməsini təmin edən istehsalat təcrübəsinin sonunda hər bir müsbət qiymət alan müdavim üçün istehsalat xasiyyətnaməsi verilir ki, bu da onların

buraxılış imtahanlarında iştirakına zəmanət verir. Həyata keçirilən bu proses isə əmək bazarı ilə əlaqənin daha da sıx qurulmasına və azad iqtisadi münasibətlər şəraitində müxtəlif sahələrdə ixtisaslı işçi qüvvəsinə yaranan tələbatın vaxtında ödənilməsinə şərait yaradır.

Hazırda Muxtar Respublikada 5 peşə təhsili müəssisəsi – *Naxçıvan, Şərur və Ordubad şəhərlərində Texniki-Peşə və Sürücülük Məktəb Kompleksi, Naxçıvan şəhərində Peşə Liseyi və Naxçıvan Muxtar Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Regional Peşə Tədris Mərkəzi* fəaliyyət göstərir. Bu təhsil müəssisələri ən yeni texnologiyalarla təchiz olunub, emalatxanalar yaradılıb, məktəblərə elektron lövhələr, kompüter dəstləri verilib. Bütün bunlar adı çəkilən təhsil ocaqlarında oxuyan gənclərin peşələrinə dərinlən yiyələnmələrinə imkan verib. Təhsilini başa vuran müdavimlərin işlə təminatı da daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

Beləliklə, ölkədə ali və orta ixtisas təhsili ilə yanaşı, peşə təhsilinin də inkişafı zərurəti yaranır. İlk peşə-ixtisas təhsilinin əsas məqsədi geniş dünyagörüşünə malik, təşəbbüsləri, yenilikləri qiymətləndirməyi bacaran, nəzəri biliklərə yiyələnən, müasir təfəkkürlü və rəqabətqabiliyyətli mütəxəssis-kadrlar hazırlamaqdır. Azərbaycan təhsilinin bu sahədə böyük uğurları vardır. Xüsusilə müstəqillik illərində ölkədə ilk peşə təhsili sahəsində mühüm uğurlar qazanılmışdır.

Dövlətimizin qayğı və diqqəti nəticəsində son illər bu sahədə əldə olunmuş nailiyyətlər uğurla davam etdirilməkdədir. Bu gün muxtar respublikamızda ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin geniş şəbəkəsinin yaradılması da bu qayğı və diqqətin nəticəsidir.

Əvvəlki illərlə müqayisədə son vaxtlar peşə təhsili müəssisələrinə marağın artması bir daha göstərir ki, peşə təhsili sahəsində islahatlar doğru yolla aparılır. Bunun başlıca səbəbləri təhsil şəraitinin yaxşılaşdırılması, əmək bazarında ilk peşə-ixtisas təhsilli kadrlara tələbatın artması və bir sıra peşə təhsili müəssisələrinin işəgötürən təşkilatlarla səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrinin yaradılması vasitəsi ilə məzunlara iş təklif etmək imkanının yüksəldilməsi və s. kimi məsələlərdir.